

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 45661-12-10 גסלר נ' עירית ירושלים

בפני: כבוד השופט אמנון כהן

המערער

עו"ד רזיאל גסלר

נגד

המשיבה

עירית ירושלים
ע"י ב"כ עו"ד תמר קרניאל

ספרות:

[א' שנהר, דיני לשון הרע \(תשנ"ז\)](#)

מיני-רציו:

* בהטלת העיקול על חשבונותיו של המערער, עו"ד במקצועו, יש כדי להוות לשון הרע כלפיו. בניגוד לקביעתו של בימ"ש קמא, הרי שבנסיבות העניין לא עומדת לעיריית ירושלים הגנת הפרסום המותר לפי סעיף 13(9) לחוק איסור לשון הרע ולא הגנת תום הלב לפי סעיף 15(2) לחוק.

* נזיקין – עוולות – לשון הרע

* נזיקין – הגנות – פרסום מותר

* נזיקין – הגנות – תום-לב

* משפט מינהלי – רשות מינהלית – חובותיה

* משפט מינהלי – התנהגות הרשות – חובת התנהגות ביושר ובהגינות

ערעור על פסק דינו של בימ"ש השלום, בו נדחתה תביעתו של המערער, עו"ד, לפיצוי כספי בגין פרסום לשון הרע כלפיו, שנגרם לו, להשקפתו, בעקבות עיקול שהטילה עיריית ירושלים על חשבונות הבנק שלו בשל דו"ח חניה שלא שילם.

ביהמ"ש המחוזי קיבל את הערעור בקובעו:

מקובלת על ביהמ"ש המחוזי קביעתו של בימ"ש קמא, כי באופן עקרוני, הטלת עיקול על חשבונות בנק יכולה להוות פרסום לשון הרע. ואולם שלא כמותו, סבור ביהמ"ש המחוזי כי אף שהעיקול שהוטל על חשבונות הבנק של המערער עמד על סכום נמוך ואף שצוין כי הסיבה לו נעוצה באי תשלום דו"ח חניה בודד – עדיין יש בו כדי להוות לשון הרע כלפי המערער. בעצם הצגת המערער כמי שמתחמק, לכאורה, מלשלם את חובותיו, יש כדי להשפילו ולפגוע בשמו הטוב בעיניו של בנקאי סביר, ללא כל קשר לגובה העיקול. זאת במיוחד נוכח היות המערער עו"ד במקצועו, כך שפרסום העיקול היה עלול גם לפגוע במשלח ידו (ובמיוחד כשהעיקול שהוטל בבנק לאומי היה על שני חשבונות נאמנות שניהל עבור לקוח).

כן מתקיים יסוד הפרסום כהגדרתו בסעיף 2 לחוק, משמדובר בפרסום בכתב שנשלח לשני בנקים בהם היה למערער חשבון. המערער קיבל מהבנקים הודעות בדבר העיקולים, ואף נציגת בנק לאומי התקשרה אליו. מכל מקום, הרי שסעיף 2(ב) לחוק קובע כי לא מן ההכרח שהפרסום יגיע בפועל לידיעתו של אדם זולת הנפגע, ודי בקיומו של פוטנציאל כזה.

בימ"ש קמא קבע כי גם אם יש בהטלת העיקול נגד המערער פרסום לשון הרע, עדיין עומדת למשיבה הגנת סעיף 13(9) שעניינה ב"פרסום שהמפרסם חייב לעשות ע"פ דין או ע"פ הוראה של רשות המוסמכת לכך כדין או שהוא רשאי לעשות ע"פ היתר של רשות כאמור". בימ"ש קמא קבע כי מאחר שהדרישות לתשלום הקנס נשלחו מעת לעת לכתובתו הישנה של המערער, וחזרו תוך ציון "לא נדרש", יש לראותן כדרישות שהומצאו כדין, שכן חזרה של דבר דואר משום ש"לא נדרש", דינה כדין קבלתו. קביעתו זו מסתמכת על חזקת המסירה שמעוגנת ברישא של תקנה 44 לתקנות סדר הדין הפלילי.

ואולם, בתקנה 44 נקבע גם מתי לא תקום חזקת המסירה האמורה, זאת בסיפא של התקנה, "אם הוכיח הנמען שלא קיבל את ההודעה או את ההזמנה מסיבות שאינן תלויות בו ולא עקב הימנעותו מלקבלן". במקרה הנדון מתברר, כי דרישות התשלום נשלחו לכתובת הישנה של המערער למרות שהוא עדיין את כתובתו החדשה, כנדרש, ולמרבית הצער תקלה טכנית בהקלדת שמו היא שמנעה את עדכון הכתובת. במצב דברים זה, עסקינן בסיטואציה בה לא קיבל המערער את דרישות התשלום מ"סיבות שאינן תלויות בו". מכאן, שאין לראות את דרישות התשלום שנשלחו במהלך השנים לכתובת הישנה, כאילו הומצאו כדין. מכאן יוצא גם, שהמשיבה גבתה קנס שהתיישן זה מכבר, והליך הגבייה שהופעל, הופעל שלא כדין.

נפקות דברים אלה לעניין הגנת סעיף 13(9) היא, כי זו אינה עומדת לזכות המשיבה. שכן, אין המדובר בפרסום שהייתה המשיבה "חייבת לעשות ע"פ דין" או "ע"פ היתר". אמנם, בידי המשיבה סמכות כללית להוציא עיקולים מכוח פקודת המסים, אך זו עומדת לה כשקיים חוב. הנדון, מאחר שהחוב בגינו הוצא העיקול התיישן, הרי שלא הייתה למשיבה סמכות לגבותו. העיקול שהטילה, היה שלא כדין. המשמעות היא, שלא ניתן לומר, כי המשיבה הייתה "חייבת" להטיל את העיקול.

גם לא עומדת למשיבה הגנת תום הלב לפי סעיף 15(2) לחוק. סעיף 16(ב) קובע כי חזקה על אדם שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לא. חזקה זו מתקיימת בענייננו. ניתן לראות בהטלת העיקול על חשבוננו של המערער משום "פרסום שאינו אמת". בנוסף, המשיבה לא נקטה באמצעים סבירים לברר האם העיקול כדין יסודו, משלא וידאה כי אכן יש בידיה את כתובתו המעודכנת של המערער.

כידוע, רשות מנהלית – ורשות מקומית בכלל זה – היא נאמן הציבור, ועליה לפעול בהגינות וביעילות. ככזאת, ולא רק ככזאת, חייבת היא לנהוג כלפי הציבור ביושר, בהגינות ובתום לב. בהפעילה את כוח הגבייה שהוענק לה, חייבת המשיבה לנהוג בהקפדה ובזהירות סבירה למנוע פגיעה ונזק לאזרח, שלא לצורך. בענייניו של המערער, התנהלותה של המשיבה אינה עולה בקנה אחד עם אמת מידה זו. המשיבה בחרה לנקוט באמצעי דרסטי, ללא הפעלת שיקול דעת מינימאלי.

פסק דין

1. לפניי ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בירושלים (כבוד השופט ג' ארנברג), מיום 16.11.10, בתא"מ 7001-03-10, [פורסם בנבו] בו נדחתה תביעתו של המערער, עו"ד רוזאל גסלר, לפיצוי כספי בסך של 50,000 ₪ בגין פרסום לשון הרע כלפיו, שנגרם לו,

להשקפתו, בעקבות עיקול שהטילה עיריית ירושלים (להלן – המשיבה) על חשבונות הבנק שלו בשל דו"ח חניה שלא שילם.

2. המדובר בדו"ח חניה מיום 8.5.97 על סכום של 70 ₪. במשך 12 שנים נשלחו התראות לתשלומי לכתובת שקיבלה המשיבה ממושרד הרישוי, ככתובתו של המערער (שדרות חן 45 בתל אביב). ברם, מסתבר, כי אף שהמערער עדכן ברישומי משרד הרישוי כתובת חדשה, אותה כתובת לא עודכנה ודרישות התשלום המשיכו להישלח לכתובת הישנה. הסיבה לתקלה נעוצה, כנראה, בכך שבשגגה נכתב בשמו של המערער הסימן שטרודל ("עו@ד גסלר רוזאל"), דבר שמנע את עדכון הכתובת. כתוצאה, הדרישות שנשלחו במהלך השנים חזרו תוך ציון "לא נדרש", עד שלבסוף הוטל עיקול על חשבונותיו של המערער (בשני בנקים שונים), בסכום של 441 ₪ (לאחר תוספות הפיגורים שהצטברו). משנודע למערער על העיקול וסיבתו, הוא שילם מיד את החוב.

3. המערער טען בפני בית משפט קמא, כי היה ניתן לאתר אותו בקלות, שכן הוא עורך דין יחיד עם שם כזה, ובירור זריז (ב-144 או באינטרנט או במשרד הפנים) היה מאתר את כתובתו הנוכחית. הוא טען, כי הטלת עיקול על כלל חשבונותיו מהווה פרסום לשון הרע נגדו. מנגד, טענה המשיבה, כי היא פעלה כדין, ולא ניתן לצפות ממנה, שתבדוק את פרטיו של כל חייב באופן אישי, כפי שטען המערער שהיה עליה לעשות. לשיטתה, הטלת העיקול אינה מהווה פרסום לשון הרע, ומכל מקום, מאחר שפעלה לפי סמכותה שבדין ובתום לב, לפי הכתובת שקיבלה ממושרד הרישוי, עומדות לה ההגנות הקבועות בסעיפים 13(9) ו-15(2) לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן – החוק). כן, טענה, כי עצם תשלום החוב על ידי המערער מהווה הסכמה מצידו לחוקיות החוב והעיקול.

4. בפסק דינו, קבע בית משפט קמא, כי באופן עקרוני הטלת עיקול על חשבונות בנק יכולה להוות פרסום לשון הרע, אך לא כך במקרה של המערער, בו צוין שהעיקול הוטל בגין חוב קטן של דו"ח חניה בודד בסכום של 441 ₪ (זאת להבדיל מעיקול בסכום משמעותי או להטלת עיקול בסכום קטן ללא ציון סיבת העיקול). בנקאי סביר, כך קבע, לא יפרש עיקול מסוג זה כמשהו שיש בו משום לשון הרע. בית משפט קמא הוסיף וקבע, כי על כל פנים, אף שאולי נהגה המשיבה ברשלנות בכך שלא בדקה את כתובתו המדויקת של המערער – למרות שכל דברי הדואר שנשלחו אליו חזרו בציון "לא נדרש" – עדיין, עומדת לה הגנת הפרסום בתום הלב לפי סעיף 15(2) לחוק, שכן על פי הוראות הדין, חזרה של דבר דואר משום שהוא "לא נדרש", דינה כדין קבלתו. בנוסף, קבע, כי עומדת למשיבה גם הגנת סעיף 13(9) לחוק (פרסום מותר), משהטילה את העיקול מתוקף סמכותה על פי פקודת המסים, לגבות חוב ממי שלא משלם דו"ח. כן מצא בית משפט קמא ליתן משקל לעובדה, שהמערער שילם את הדו"ח, לאחר הטלת העיקול, מבלי שציין, כי הוא עושה זאת תחת מחאה. בית המשפט הביע

דעתו, כי ראוי היה שהמערער היה עושה כן, על מנת שיוכל לטעון בהמשך בעניין חוקיות הדו"ח ואמצעי הגבייה שננקטו לגבייתו, שכן תשלום דו"ח מהווה הודאה בחובת התשלום. לבסוף, אף שדחה את התביעה, לא הטיל בית משפט קמא הוצאות על המערער, שכן **"נראה כי לאחר 12 שנים כשההתראות כולן חזרו 'לא נדרש', ניתן היה לבצע בדיקה נוספת של כתובת התובע לפני הטלת העיקול"**.

5. מכאן הערעור שלפנינו. לדידו של המערער, קביעותיו אלה של בית משפט קמא הינן **"שגויות, אינן רלבנטיות, אינן מעוגנות בתקדימים ומזלזלות בזכויות התובע"**. בפרט, טען, כי קביעתו של בית משפט קמא לפיה עומדת למשיבה הגנת תום הלב, אינה עולה בקנה אחד עם קביעתו לפיה המשיבה **"ייתכן שנהגה ברשלנות"**. הנכון הוא, לטענת המערער, כי המשיבה לא פעלה בתום לב משלא עשתה כל מאמץ לאתר את המערער בטרם הוטל העיקול, למרות שיכלה לעשות כן בנקל. כן, טען המערער, כי בית משפט קמא התעלם מטענתו לפיה הוא אינו תובע בגין התיישנות העבירה עצמה, אלא בגין התיישנות הקנס ובגין העוולות שנגרמו עקב ביצוע פעולות הגבייה שלא כדין. בתמיכה לאמור, הציג המערער פסיקה של בתי משפט שלום המצדדת (לשיטתו) בטענותיו אלה.

6. המשיבה, מצידה, שבה וטענה, כי העיקול הוטל באופן אוטומטי על ידי מחשב, וכי המשיבה מטפלת בו זמנית בעשרות אלפי חייבים, ומכאן שאינה יכולה לתור אחר כל אדם על מנת למצוא את כתובתו המעודכנת. היא מחויבת להסתמך על מרשמי אוכלוסין רשמיים ואל לה לקבל נתונים ממקורות לא רשמיים כגון האינטרנט. מעבר לכך, טענה המשיבה, כי **"בחירתו החריגה והלא מקובלת של המערער להירשם במאגרי רישום האוכלוסין כ-עו"ד גסלר רזיאל' היא שיצרה את אותו באג שמנע את עדכון מאגרי הרישום"** (ס' 36-37 לעיקרי הטיעון). אשר לפסקי הדין שהציג המערער, טענה, כי כולם עסקו במצב של טעות בעיקול או במצב בו האדם לא היה חייב, ואילו בעניינו של המערער העיקול ניתן כדין. כן, טענה, כי אין חובת התראה על עיקול.

דיון

7. עולה, כי השאלה הראשונה העומדת במוקד ערעור זה, הינה, האם בעצם הטלת העיקול נגד המערער יש משום פרסום לשון הרע. לגביה, מקובלת עלי קביעתו של בית משפט קמא, כי באופן עקרוני, הטלת עיקול על חשבונות בנק יכולה להוות פרסום לשון הרע. ואולם, שלא כמותו, אני סבור, כי אף שהעיקול שהוטל על חשבונות הבנק של המערער עמד על סכום נמוך של 441 ₪, ואף שצוין כי הסיבה לו נעוצה באי תשלום דו"ח חניה בודד, עדיין, יש בו כדי להוות לשון הרע כלפי המערער, כמשמעותה בסעיף 1 לחוק:

- "(1) דבר שפרסומו עלול להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצידם ;
- (2) לבזות אדם בשל המעשים, התנהגות או תכונות המיוחדים לו ;
- (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו ;
- (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטינו המינית או מוגבלותו."

לדעתי, בעצם הצגתו של המערער, כמי שמתחמק, לכאורה, מלשלם את חובותיו, יש כדי להשפילו ולפגוע בשמו הטוב, בעיניו של בנקאי סביר, ללא כל קשר לגובה העיקול. וזאת במיוחד לנוכח היותו של המערער עורך דין במקצועו, כך שפרסום העיקול היה עלול גם לפגוע במשלח ידו (ובמיוחד משום שהעיקול שהוטל בבנק לאומי היה על שני חשבונות נאמנות שניהל עבור אחד מלקוחותיו). ובמילים אחרות: בעוד שלגובה העיקול ולעובדה שצוינה סיבת העיקול, אולי נודעת חשיבות לשאלת גובה הנזק שנגרם למערער, הרי שאין בהם כדי להשפיע על עצם הכתמתו של המערער כמי שמתחמק ואינו עומד בתשלום חובותיו, יהיו אשר יהיו, עד כדי שלא היה מנוס אלא להטיל עיקול על רכשו. מכאן, שהטלת העיקול על חשבונות הבנק של המערער מהווה לשון הרע נגדו כהגדרתה בסעיף 1 לחוק.

8. כן מתקיים יסוד הפרסום כהגדרתו בסעיף 2 לחוק, משמדובר בפרסום בכתב שנשלח לשני בנקים בהם היה למערער חשבון. בעניין זה, טענה המשיבה, כי "פרסום יהווה לשון הרע, כאשר הוכח כי המעשה הנטען פורסם לאדם אחר זולת המערער" וכי "המערער לא הוכיח ואף לא טען כי אדם אחר מלבדו נחשף לעיקול ... כל שנטען בכתבי הטענות, שהמערער קיבל הודעה על העיקול ואלה הן ההודעות האוטומאטיות שנשלחו למערער" (בסעיף 9 לעיקרי הטיעון מטעמה). ברם, אין בטענה זו ממש, משידוע, כי המערער קיבל מהבנקים הודעות בדבר העיקולים, ואף נציגת בנק לאומי התקשרה אליו ליידע אותו על קיום העיקול, וביקשה ממנו לדאוג להסרתו בהקדם (ר' תצהירו התומך בסעיף 7 לכתב התביעה, תצהיר שלא נסתר על ידי המשיבה). מכל מקום, ולמעלה מן הצורך, הרי שסעיף 2(ב) לחוק קובע, כי לא מן ההכרח שהפרסום יגיע בפועל לידיעתו של אדם זולת הנפגע, ודי בקיומו של פוטנציאל כזה. כך, נקבע בסעיף 2(ב), כי רואים כפרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום אחרות:

- "(1) אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע ;
- (2) אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות להגיע לאדם זולת הנפגע."

(הדגשות שלי – א' כ').

9. כאמור, בית משפט קמא קבע, כי גם אם יש בהטלת העיקול נגד המערער פרסום לשון הרע, עדיין, עומדת למשיבה הגנת סעיף 13(9) לחוק שעניינה בפרסום מותר: "פרסום שהמפרסם חייב לעשות על פי דין או על פי הוראה של רשות המוסמכת לכך כדין או שהוא רשאי לעשות על פי היתר של רשות כאמור". בית משפט קמא קבע, כי מאחר שהדרישות לתשלום הקנס נשלחו מעת לעת לכתובתו הישנה של המערער, וחזרו תוך ציון "לא נדרש", יש לראותן כדרישות שהומצאו כדין, שכן חזרה של דבר דואר משום שהוא "לא נדרש", דינה כדין קבלתו. קביעתו זו, מסתמכת למעשה על חזקת המסירה שמעוגנת ברישא של תקנה 44א לתקנות סדר הדין הפלילי, תשל"ד-1974 (להלן – תקנות סדר הדין הפלילי): "בעבירות תעבורה שעליהן חל סעיף 239א לחוק ובעבירות קנס רואים את ההודעה על ביצוע העבירה, ההודעה לתשלום קנס או ההזמנה למשפט, לענין עבירת קנס כאילו הומצאה כדין גם בלא חתימה על אישור המסירה, אם חלפו חמישה עשר ימים מיום שנשלחה בדואר רשום". מטעם זה, הגיע בית משפט קמא למסקנה, כי המשיבה הטילה את העיקול מתוקף סמכותה על פי פקודת המסים לגבות חוב ממי שלא משלם קנס, ומשכך, קבע, כי העיקול שהוטל מהווה "פרסום מותר" שאין בו משום פרסום לשון הרע.

ואולם, בתקנה 44א לתקנות סדר הדין הפלילי, נקבע גם מתי לא תקום חזקת המסירה האמורה, זאת בסיפא של התקנה: "אם הוכיח הנמען שלא קיבל את ההודעה או את ההזמנה מסיבות שאינן תלויות בו ולא עקב הימנעותו מלקבלן" (הדגשה שלי – א' כ'). בעניינו של המערער, עולה, כי המשיבה עצמה כתבה בכתב הגנתה, כי "באופן בלתי מקובל וחריג, רשום התובע ברישומי משרד הרישוי (משם הועתק הנתון למחשבי הנתבעת) כ'עו@ד גסלר רזיאל' ... הנתבעת עורכת מדי תקופה רענון פרטים עם מאגרי מידע מהם נשאבים פרטי החייבים, דהיינו מרשם האוכלוסין במשרד הפנים והמאגר של רשות הרישוי ... הנתבעת תטען כי מאז מועד ביצוע העבירה נערכו מספר רענונים שכאלה, ומסיבה כלשהי, שאינה ידועה לה, נותרה כתובתו הרשומה של התובע 'שד' חן 45 תל אביב'. הנתבעת משערת שהשיבוש שחל ברישום שמו של התובע יכול שגרם לבעיה, 'באג' במערכת שמנע את עדכון כתובתו של התובע" (הדגשה שלי – א' כ') (סעיפים 8 ו-10 לכתב ההגנה). למעשה, אין ספק, כי דרישות התשלום נשלחו לכתובת הישנה של המערער למרות שהוא עדכן את כתובתו החדשה, כפי הנדרש, ולמרבה הצער, תקלה טכנית בהקלדת שמו היא שמנעה את עדכון הכתובת.

אוסוף בהקשר זה, כי לא נעלמה מעיני טענת המשיבה, לפיה המערער כלל לא הצהיר מתי שינה את כתובתו במשרד הפנים ובמשרד הרישוי (טענה אליה לא התייחס בית משפט קמא). ואולם, מוצא אני להסתפק בדבריו של המערער בדיון שהתקיים בפניי ביום 10.3.11: **"אני כבר משנת 97 לא גר שם ואני מעדכן את כתובתי"**, כמו גם בצילום תעודת הזהות שלו המעיד על עדכון כתובתו לעיר גבעתיים ביום 18.11.02 (נספח א' לסיכומיו), לאחר שלדבריו התגורר ברחוב גורדון בתל אביב כ-4 שנים. אלה מהימנים עלי ושוכנעתי כי אינו מתגורר ברחוב שדרות חן בתל אביב כבר 12 שנים וכי אכן עדכן את כתובתו עת עבר משם.

10. במצב דברים זה, סבורני, כי לפנינו סיטואציה בה לא קיבל המערער את דרישות התשלום הרבות שנשלחו מ"סיבות שאינן תלויות בו". שכן, המערער פעל כשורה ועדכן את כתובתו במאגרי הרשויות הרלוונטיות, אך בשל תקלה בהקלדה, נכתב שמו בשגגה, דבר שהוביל לתקלה בעדכון כתובתו. לא ברור לי, הכיצד יכול היה המערער לדעת על התקלה האמורה. וזאת במיוחד משום שהתקלה התעוררה אך ברישום משרד הרישוי, ואילו שינוי כתובתו במשרד הפנים עבר ללא תקלות. בהקשר זה, אין מקום לקבל את הטענה שהעלתה המשיבה בעיקרי הטיעון שהגישה, כאילו המערער הוא שבחר לכתוב את שמו בשגגה (**"בחירתו החריגה והלא מקובלת של המערער להירשם במאגרי רישום האוכלוסין כ- 'עו'ד גסלר רזיאל' היא שיצרה את אותו באג"**), ומוטב היה לטענה זו אם לא היתה נטענת. ודאי, שמדובר בתקלה שלא נגרמה על ידי המערער אלא על ידי אחד מעובדי משרד הרישוי, כאשר במקום גרשיים כתב את הסימן שטרודל. תקלה זו, לא היתה תלויה במערער ואין לצפות ממנו לעמוד עליה בעצמו.

המסקנה היא, כי אין לראות את דרישות התשלום שנשלחו במהלך השנים לכתובת הישנה, כאילו הומצאו כדין, כפי שקבע בית משפט קמא. מכאן יוצא גם, שהמשיבה גבתה קנס שהתיישן זה מכבר, והליך הגבייה שהופעל, הופעל שלא כדין.

11. כאמור, בית משפט קמא הוסיף וקבע, כי העובדה שהמערער שילם את הקנס מיד לאחר הטלת העיקול, מבלי שציין כי הוא עושה זאת תחת מחאה, מהווה הודאה בחובת התשלום. ברם, לדעתי, אין לפרש את התנהלותו זו של המערער כהודאה בחוקיות הקנס ובאמצעי הגבייה שננקט לגבייתו. אף שאולי עדיף היה אילו ציין המערער שהוא משלם את החוב תוך מחאה, עדיין, בכך שלא עשה כאמור, לא משתמע כלל כי הוא הודה בחוקיות החוב והעיקול. אך טבעי בעיני, כי לנוכח הפתעתו הרבה למראה הודעות העיקול מבנק הפועלים ומבנק לאומי, שילם המערער את הקנס באופן מיידי, בשל המבוכה שאחזה בו (שוודאי שהתחזקה לנוכח כך שהחשבונות עליהם הוטל עיקול בבנק לאומי לא היו חשבונות אישיים שלו, אלא חשבונות נאמנות של אחד מלקוחותיו). לא מקובלת עלי הקביעה, כי בעשותו כן,

ויתר המערער על טענת ההתיישנות והודה בחוקיות החוב, ונחה דעתי, כי כל שעמד לנגד עיניו באותה עת הוא הסרת העיקולים לאלתר, על מנת להחזיר את החשבון לפעילות תקינה. הא ותו לא. בנוסף, אני סבור, כי העובדה שהמערער הינו עורך דין במקצועו, אינה מחייבת כלל את הסברה שהיה מצופה ממנו לדעת, שעל מנת לשמור על טענותיו בעתיד, עליו לשלם את החוב "תחת מחאה".

12. נפקות דברים אלה לעניין הגנת סעיף 13(9) לחוק, הינה, כי זו אינה עומדת לזכות המשיבה. שכן, אין המדובר בפרסום שהיתה המשיבה "חייבת לעשות על פי דין" או "על פי היתר". אמנם, בידי המשיבה סמכות כללית להוציא עיקולים מכוח [פקודת המסים](#), אך זו עומדת לה כאשר קיים חוב. במקרה הספציפי של המערער, מאחר שהחוב בגינו הוצא העיקול התיישן זה מכבר, הרי שלא היתה למשיבה סמכות לגבות אותו. העיקול שהטילה, היה שלא כדין. המשמעות היא, שלא ניתן לומר, כי המשיבה היתה "חייבת" להטיל את העיקול "על פי דין". וראו בהקשר זה את דבריו של א' [שנהר בספרו דיני לשון הרע](#) (תשנ"ז-1997): **"ההגנה לא תחול על כל פרסום הבא בעקבות הוראה או היתר של רשות מוסמכת, שכן המפרסם צריך להצביע על כך שאותה רשות היתה מוסמכת 'כדין' להורות או להתיר את עשיית הפרסום שבגינו נקט ההליך" (שם, בעמוד 204).**

13. אין גם בידי לקבל את מסקנת בית משפט קמא, כי עומדת למשיבה הגנת הפרסום בתום הלב לפי סעיף 15(2) לחוק. כאמור, זו עשויה לעמוד לה, אם עשתה את הפרסום בתום לב, בנסיבות בהן **"היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום"**. בהתאמה, סעיף 16(א) לחוק קובע: **"הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באחת הנסיבות האמורות בסעיף 15 ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפרסום בתום לב"**. ואולם, יש לשים לב, כי חזקה הפוכה נקבעה בסעיף 16(ב) לחוק, לפיו **"חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום אחת מאלה: ... (2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לא"**. אני סבור, כי חזקה זו מתקיימת בענייננו. ניתן לראות בהטלת העיקול על חשבוננו של המערער משום "פרסום שאינו אמת", שכן העיקול הוטל בגין חוב שהמערער כבר לא חב בתשלומו, הואיל והקנס התיישן. בנוסף, בענייניו של המערער, לא נקטה המשיבה באמצעים סבירים לברר האם העיקול בדין יסודו, משלא וידאה, כי אכן יש בידיה את כתובתו המעודכנת של המערער. כך, קבע בית משפט קמא, כי **"יתכן שהמשיבה נהגה ברשלנות בכך שלא בדקה את כתובתו המדויקת של התובע כאשר כל דברי הדואר שנשלחו אליו חזרו**

בציון 'לא נדרש', ובהמשך קבע: "נראה כי לאחר 12 שנים כשההתראות כולן חזרו 'לא נדרש' ניתן היה לבצע בדיקה נוספת של כתובת התובע לפני הטלת העיקול". בית משפט קמא אמנם קבע, כי אין בהתרשלות האמורה כדי לשלול את תום הלב בהטלת העיקול, אך סבורני, כי בהתרשלותה זו של המשיבה, והעובדה שלא הצליבה מידע עם מאגרי מידע רשמיים אחרים (כגון משרד הפנים) או ספר טלפונים, יש ללא ספק משום אי נקיטת "אמצעים סבירים" לפני הפרסום (בעניינינו, העיקול), כאמור בסעיף 16(ב)(2) לחוק. זאת במיוחד לנוכח היותו של אמצעי העיקול "כלי רב עוצמה" שעשוי לפגוע לא רק בשמו הטוב של אדם אלא גם עלול "לשתק את פעילותו העסקית כלכלית" (ראו דבריה של כבוד השופטת ט' שטרסברג-כהן, בהקשרו של העיקול הזמני, ברע"א [1565/95 סחר ושרותי ים בע"מ נ' חברת שלום ויינשטיין](#), [פורסם בנבו] ניתן ביום 19.12.00, בפסקאות 1 ו-3). סכנה זו מקבלת משנה תוקף בעניינינו של המערער, בו העיקולים שהוטלו בבנק לאומי, היו על שני חשבונות נאמנות שניהל עבור אחד מלקוחותיו.

14. כידוע, "רשות מנהלית – ורשות מקומית בכלל זה – היא נאמן הציבור, ועליה לפעול בהגינות וביעילות. ככזאת, ולא רק ככזאת, חייבת היא לנהוג כלפי הציבור ביושר, בהגינות ובתום לב" ([בג"צ 4445/02 מור נ' ראש עיריית הרצליה](#), [פורסם בנבו] ניתן ביום 12.11.02, בפסקה 9). ברי, כי בהפעילה את כוח הגבייה שהוענק לה, חייבת המשיבה לנהוג בהקפדה ובזהירות סבירה למנוע פגיעה ונזק לאזרח, שלא לצורך. בעניינינו של המערער, התנהלותה של המשיבה אינה עולה בקנה אחד עם אמת מידה זו. היא לא ביצעה בדיקה ראויה לוודא האם אכן יש בידיה את כתובתו הנכונה של המערער, פעולה שהיא סבירה למדי ומידתית, ונראה, כי יכלה לבצעה בנקל, באמצעות פנייה למאגרי משרד הפנים. מסקנה זו, עולה אף ביתר שאת לנוכח הראיות החדשות שהציג בפניי המערער, שמפאת חשיבותן הרבה, אני מקבלן מכוח סמכותי לפי תקנה 457(א) [לתקנות סדר הדיון האזרחי](#), תשמ"ד-1984, למרות שהמערער מסכים שהיה ביכולתו להגישן בפני בית משפט קמא ובשל טעותו בלבד הוא לא עשה כן. מרישיון הרכב שהציג, עולה, כי כבר ביום 17.11.00 היו שמו וכתובתו מעודכנים כהלכה במשרד הרישוי. משמעות הדבר היא, שהמשיבה כלל לא ביצעה בירור נוסף במשרד הרישוי בטרם הטילה את העיקול, ולמעשה, לא ביצעה כל רענון כתובות לפחות 9 שנים לפני הטלת העיקול.

ניתן לסכם ולומר, כי דרך פעילותה של המשיבה לא היתה מידתית ולא היתה זהירה דייה. היא בחרה לנקוט באמצעי דרסטי, ללא הפעלת שיקול דעת מינימאלי.

כל אלה מובילים למסקנה, לפיה המשיבה לא נקטה באמצעים סבירים להיווכח באמיתות הפרסום בטרם הטילה את העיקול על חשבונותיו של המערער, ולפיכך, לא עומדת לה הגנת

הפרסום בתום לב. ודומני, כי מתאימים הם לכאן דבריו של כבוד הנשיא שמגר [בר"ע 669/85](#) מדינת ישראל נ' שומרי, [פורסם בנבון] ניתן ביום 12.12.85: "כפי שהרשות יודעת לתבוע מן האזרח דיווח על פי חובותיו ואינה סולחת לו על איחור בקיומן, כך גם היפוכו של הדבר נכון, ואם הרשות התרשלה בקיום חובותיה כלפי האזרח, עליה לשאת באחריות ולנקוט, בנוסף לכך, צעדים ראויים לתיקון הליקויים שנתגלו".

15. אשר על כן, דין הערעור להתקבל.

16. בשים לב לגובה העיקול, לעובדה שצוינה סיבת העיקול ולהיקף הפרסום המצומצם של העיקול, הרי שהתרשמתי כי שמו הטוב של המערער נפגע פגיעה מינורית למדי. לפיכך, אני מוצא לפסוק למערער פיצוי מכוח סעיף 7 לחוק (פיצוי ללא הוכחת נזק) בסך של 5,000 ₪, ואת השבת הסכום של 441 ₪ שנגבה ממנו שלא כדין, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלום הסכום האמור. בנוסף, אני מחייב את המשיבה בהוצאות ההליך וביציאות המערער בסכום כולל של 2,500 ₪.

ניתן היום, י"ח אדר ב' תשע"א, 24 מרץ 2011, בהעדר הצדדים.

אמנון כהן 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)